

۳-۱- منابع آب

بنا بر گزارش وزارت نیرو، در سال زراعی ۱۳۸۵-۸۶^(۱)، میانگین ارتفاع بارندگی در کشور ۴۵۸/۳ میلیارد متر مکعب (معادل ۲۷۸/۱ میلی‌متر) بود که نسبت به سال آبی گذشته ۳۰ درصد و نسبت به میانگین بلندمدت (۳۸ ساله) ۱۲ درصد افزایش داشت. در این سال حجم جریان‌های سطحی آب به ۸۳/۸ میلیارد متر مکعب رسید که نسبت به سال گذشته ۷ درصد و نسبت به متوسط بلندمدت ۱۱ درصد کاهش نشان می‌دهد.

در سال مورد بررسی، تعداد سدهای مخزنی کشور که دارای آمار روزانه بهره‌برداری می‌باشند ۹۴ سد با حجم کل ۳۰/۷ میلیارد متر مکعب بود. در پایان سال آبی ۱۳۸۵-۸۶، حدود ۵۲ درصد حجم مخازن این سدها پر بود که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل ۷ واحد درصد افزایش داشت.

۳-۲- تولیدات زراعی و باغی

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، در سال زراعی ۱۳۸۵-۸۶ حدود ۹۰/۱ میلیون تن انواع محصولات زراعی و باغی از اراضی کشور برداشت شد که نسبت به سال زراعی قبل ۳/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد. از این میزان تولید، حدود ۷۳/۶ میلیون تن (۸۱/۷ درصد) محصولات زراعی بود که در مقایسه با سال قبل ۳/۳ درصد افزایش داشت. همچنین، برآورد تولید محصولات باغی به میزان ۱۶/۵ میلیون تن بود که نسبت به سال زراعی قبل ۶/۶ درصد افزایش یافت.

در سال ۱۳۸۶، افزایش تولید محصولات زراعی و باغی و محصولات دامی نسبت به سال قبل موجب رشد قابل ملاحظه ارزش افزوده بخش کشاورزی گردید. براساس برآوردهای مقدماتی، رشد ارزش افزوده گروه کشاورزی در سال ۱۳۸۶ نسبت به سال قبل معادل ۶/۴ درصد بود که در مقایسه با رشد ارزش افزوده این گروه در سال ۱۳۸۵ نسبت به سال قبل از آن (به میزان ۴/۷ درصد) افزایش محسوسی نشان می‌دهد. افزایش میزان بارندگی و پراکندگی مناسب آن و همچنین حمایت‌های مالی دولت در قالب بودجه سالانه و وجوه اداره شده از دلایل اصلی افزایش تولید محصولات کشاورزی در سال زراعی مورد بررسی بود.

در سال ۱۳۸۶ به رغم افزایش تولید برخی محصولات زراعی و باغی، توزیع کود شیمیایی توسط دولت با ۲۵/۳ درصد کاهش نسبت به سال گذشته بالغ بر ۳۴۱۶/۵ هزار تن گردید. در این سال همچنین ۱۲/۲ هزار تن انواع سموم دفع آفات نباتی و ۱۸۳/۶ هزار تن انواع بذر در اختیار کشاورزان قرار گرفت که نسبت به سال قبل به ترتیب ۴۱/۲ و ۱۸/۱ درصد کاهش نشان می‌دهد. نتایج حاصل از عملکرد این بخش حاکی از نقش برجسته سرمایه‌گذاری دولت و بارندگی و پراکندگی آن در رشد تولید بخش کشاورزی می‌باشد.

۱- منظور از سال زراعی و آبی ۱۳۸۵-۸۶، نیمه دوم سال ۱۳۸۵ و نیمه اول سال ۱۳۸۶ می‌باشد.

جدول ۳-۲- عملکرد محصولات عمده زراعی در واحد سطح (۱)

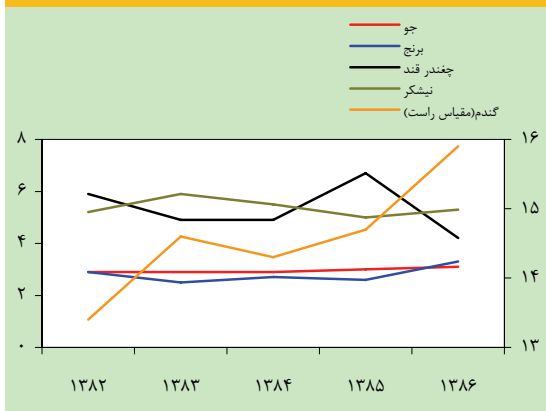
(کیلوگرم/هکتار)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۸۶	۱۳۸۵	
۳/۲	۲۲۰۰	۲۱۳۲	گندم
۰/۲	۱۸۹۱	۱۸۸۶	جو
۴/۴	۴۳۲۶	۴۱۴۳	شلتوک برنج
۳/۶	۷۶۹۱	۷۴۲۲	ذرت دانه‌ای
۳/۳	۲۵۱۳	۲۴۳۴	پنبه
-۶/۲	۳۳۸۴۰	۳۶۰۹۲	چغندر قند
۱۶/۶	۸۶۸۷۵	۷۴۴۹۰	نیشکر
۰	∞	۴۸۴۴	برگ سبز چای
۴/۰	۱۹۳۱	۱۸۵۶	دانه‌های روغنی
۶/۱	۱۳۸۳	۱۳۰۴	توتون و تنباکو
۳/۱	۷۴۳	۷۲۱	حبوبات
۴/۹	۲۷۰۱۴	۲۵۷۴۷	سبب‌زمینی
-۰/۴	۳۴۲۷۳	۳۴۴۰۴	پیاز
۰	∞	۵۶۳	پسته

منابع: وزارت جهاد کشاورزی

۱- ارقام عملکرد از نسبت ارقام کامل تولید به سطح زیر کشت محاسبه شده است.

نمودار ۳-۱- برآورد تولید محصولات عمده زراعی (میلیون تن)

در سال زراعی مورد بررسی، مجموع تولید گروه

غلات (گندم، جو، شلتوک برنج و ذرت دانه‌ای) با ۷/۲ درصد

افزایش نسبت به سال گذشته به ۲۴۰۱۶ هزار تن رسید.

در میان غلات، تولید گندم با ۸/۳ درصد افزایش نسبت به

سال قبل به ۱۵۸۸۷ هزار تن بالغ شد. همچنین، تولید

ذرت دانه‌ای، جو و برنج به ترتیب با ۹، ۵ و ۲ درصد افزایش

مواجه بود.

در این سال مجموع تولید محصولات زراعی- صنعتی

با ۷/۲ درصد کاهش نسبت به سال زراعی قبل به حدود

۱۱۶۷۵ هزار تن رسید. کاهش چشمگیر تولید چغندر قند از

دلایل اصلی کاهش تولید محصولات زراعی- صنعتی بود؛ به

گونه‌ای که علی‌رغم افزایش تولید نیشکر، پنبه و دانه‌های

روغنی، کاهش مزبور سبب کاهش مجموع تولید این گروه از

محصولات گردید. شایان ذکر است که در سال زراعی قبل،

تولید چغندر قند از رشد بالایی برخوردار بود، لیکن به دلیل

عدم تغییر قیمت خرید تضمینی چغندر قند در سال ۱۳۸۶ و

مشکلات کارخانجات قند و شکر در سال قبل که عمدتاً ناشی

از کاهش تعرفه واردات شکر بود، تولید چغندر قند به میزان

۱۹/۴ درصد کاهش یافت.

جدول ۳-۱- تولید و سطح زیر کشت محصولات عمده زراعی

(هزار هکتار - هزار تن)

درصد تغییر	۱۳۸۶		۱۳۸۵		
	تولید	سطح زیر کشت	تولید	سطح زیر کشت	
۸/۳	۱۵۸۸۷	۷۲۲۲	۱۴۶۶۴	۶۸۷۹	گندم
۵/۰	۳۱۰۴	۱۶۴۲	۲۹۵۶	۱۵۶۷	جو
۲/۰	۲۶۶۴	۶۱۶	۲۶۱۲	۶۳۱	شلتوک برنج
۹/۰	۲۳۶۱	۳۰۷	۲۱۶۶	۲۹۲	ذرت دانه‌ای
۱۰/۳	۳۱۳	۱۲۵	۲۸۴	۱۱۷	پنبه
-۱۹/۴	۵۴۰۷	۱۶۰	۶۷۰۹	۱۸۶	چغندر قند
۷/۲	۵۳۱۵	۶۱	۴۹۵۹	۶۷	نیشکر
۶/۸	۱۶۶	∞	۱۵۵	۳۲	برگ سبز چای (۱)
۲/۲	۶۲۸	۳۲۵	۶۱۵	۳۳۱	دانه‌های روغنی
-۲۴/۸	۱۲	۸	۱۵	۱۲	توتون و تنباکو
۴/۸	۷۱۱	۹۵۷	۶۷۸	۹۴۱	حبوبات
-۴/۶	۴۰۲۶	۱۴۹	۴۲۱۹	۱۶۴	سبب‌زمینی
-۱/۲	۲۰۱۴	۵۹	۲۰۳۸	۵۹	پیاز
۲۶/۲	۳۱۵	∞	۲۵۰	۴۴۴	پسته (۱)

۱- ارقام مربوط به برگ سبز چای و پسته نهایی نیست.

منابع: وزارت جهاد کشاورزی

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۶

۳-۴- خرید تضمینی محصولات عمده کشاورزی

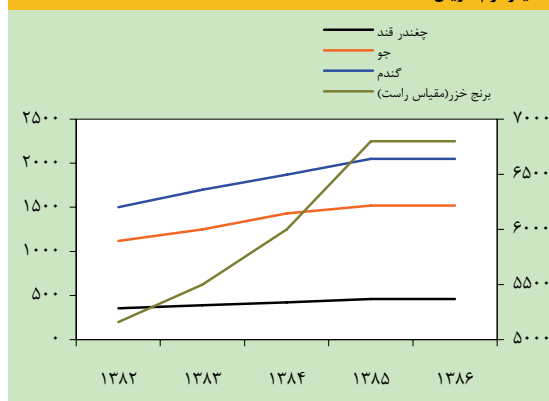
به منظور تشویق کشاورزان به تولید محصولات اساسی کشاورزی، ایجاد تعادل در نظام تولید و حفظ سطح درآمد کشاورزان، خرید تضمینی محصولات کشاورزی در سال ۱۳۸۶ نیز تداوم یافت. در این راستا، قیمت حبوبات، سیبزمینی، برگ سبز چای و پنبه افزایش یافت، لیکن قیمت خرید تضمینی محصولات استراتژیک نظیر غلات و دانه‌های روغنی بدون تغییر باقی ماند؛ به گونه‌ای که افزایش قیمت خرید تضمینی اغلب محصولات کشاورزی (به‌جز حبوبات) در سال ۱۳۸۶ پایین‌تر از نرخ تورم بود.

جدول ۳-۵- قیمت خرید تضمینی محصولات کشاورزی (کیلوگرم/ریال)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۸۶	۱۳۸۵	
۰/۰	۲۰۵۰	۲۰۵۰	گندم
۰/۰	۱۵۲۰	۱۵۲۰	جو
۰/۰	۶۸۰۰	۶۸۰۰	برنج خزر، فجر و ساحل
۰/۰	۴۶۰	۴۶۰	چغندر قند

ماخذ: مصوبات هیئت وزیران

نمودار ۳-۲- قیمت خرید تضمینی محصولات عمده کشاورزی (کیلوگرم-ریال)

۳-۵- یارانه پرداختی

براساس آمار وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، در سال ۱۳۸۶ یارانه پرداختی بابت اقلام عمده کشاورزی با ۲/۳ درصد کاهش نسبت به

۳-۳- تولیدات دامی و شیلات

براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، مجموع تولید محصولات دامی (گوشت قرمز، گوشت مرغ، شیر خام، تخم‌مرغ و عسل) در سال ۱۳۸۶ بالغ بر ۱۱۳۳۵ هزار تن گردید و نسبت به سال قبل ۶/۵ درصد رشد داشت. در این سال تولید کلیه محصولات دامی با افزایش همراه بود. در بین این محصولات، تولید عسل از بیشترین افزایش (۳۰/۳ درصد) برخوردار بود.

جدول ۳-۳- تولید محصولات دامی (هزار تن)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۸۶	۱۳۸۵	
۴/۴	۸۶۶	۸۲۹	گوشت قرمز
۶/۶	۸۲۵۱	۷۷۴۱	شیر خام
۷/۹	۱۴۶۸	۱۳۶۰	گوشت مرغ
۳/۹	۷۰۳	۶۷۷	تخم‌مرغ
۳۰/۳	۴۷	۳۶	عسل

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی

در سال ۱۳۸۶، تولید محصولات شیلات با ۲/۳ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۵۶۲/۴ هزار تن رسید. محصولات مذکور ۵۸/۶ درصد از آب‌های جنوب، حدود ۳۴/۴ درصد از محل آبی‌پروری و مابقی از آب‌های شمال صید شد. در سال مورد بررسی، سهم صید از آب‌های جنوب و شمال نسبت به سال قبل با کاهش مواجه شد، اما سهم تولید از محل آبی‌پروری از افزایش زیادی برخوردار گردید. در این سال میزان و ارزش صادرات محصولات مختلف شیلات به ترتیب ۳۳/۴ هزار تن و ۶۰/۶ میلیون دلار بود که نسبت به سال قبل به ترتیب ۱۰/۲ و ۰/۵ درصد افزایش نشان می‌دهد. کاهش صادرات خاویار و میگو دلیل اصلی افزایش اندک ارزش صادرات محصولات شیلات در سال مورد بررسی می‌باشد.

جدول ۳-۴- وضعیت تولید و صادرات شیلات

(ارزش: میلیون دلار) (وزن: هزار تن)

درصد تغییر	سال		تولید
	۱۳۸۶	۱۳۸۵	
-۲/۳	۵۶۲/۴	۵۷۵/۶	آب‌های جنوب
-۱۲/۰	۳۲۹/۶	۳۷۴/۴	آب‌های شمال
-۱۵/۶	۳۹/۲	۴۶/۴	آبی‌پروری
۲۵/۲	۱۹۳/۷	۱۵۴/۷	صادرات
			ارزش
۰/۵	۶۰/۶	۶۰/۳	مقدار
۱۰/۲	۳۳/۴	۳۰/۳	

ماخذ: وزارت جهاد کشاورزی، سازمان شیلات ایران

سهام یارانه اقلام کشاورزی از کل یارانه پرداختی دولت از ۷۵ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۷۷/۲ درصد در سال ۱۳۸۶ افزایش یافت.

سال قبل به ۴۲/۲ هزار میلیارد ریال رسید. با این حال، به دلیل کاهش بیشتر کل یارانه پرداختی دولت نسبت به یارانه کالاهای کشاورزی،

جدول ۳-۶- میزان یارانه پرداختی بابت برخی از اقلام عمده کشاورزی

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)	سال		درصد تغییر	سال	
	۱۳۸۵	۱۳۸۶		۱۳۸۵	۱۳۸۶
کالاهای اساسی	۳۵۰۸۷/۷	۳۳۸۰۴/۲	-۳/۷	۳۳۸۰۴/۲	۳۳۸۰۴/۲
گندم	۲۵۸۷۰/۰	۲۴۴۱۵/۰	-۵/۶	۲۴۴۱۵/۰	۲۴۴۱۵/۰
برنج، روغن نباتی و قند و شکر	۵۵۹۹/۸	۵۲۳۵/۴	-۶/۵	۵۲۳۵/۴	۵۲۳۵/۴
شیر و فرآورده‌های آن	۳۶۱۷/۹	۴۱۵۲/۸	۱۴/۸	۴۱۵۲/۸	۴۱۵۲/۸
نهادهای کشاورزی	۸۱۴۰/۰	۸۴۲۰/۶	۳/۴	۸۴۲۰/۶	۸۴۲۰/۶
سهم، بذر و کود شیمیایی	۷۷۴۰/۰	۸۲۸۹/۶	۷/۱	۸۲۸۹/۶	۸۲۸۹/۶
واکسن و داروهای دامی	۴۰۰/۰	۱۳۱/۰	-۶۷/۳	۱۳۱/۰	۱۳۱/۰
جمع یارانه پرداختی به اقلام کشاورزی	۴۳۲۲۷/۷	۴۲۲۲۴/۷	-۲/۳	۴۲۲۲۴/۷	۴۲۲۲۴/۷
کل یارانه پرداختی	۵۷۶۳۱/۴	۵۴۶۸۳/۷	-۵/۱	۵۴۶۸۳/۷	۵۴۶۸۳/۷

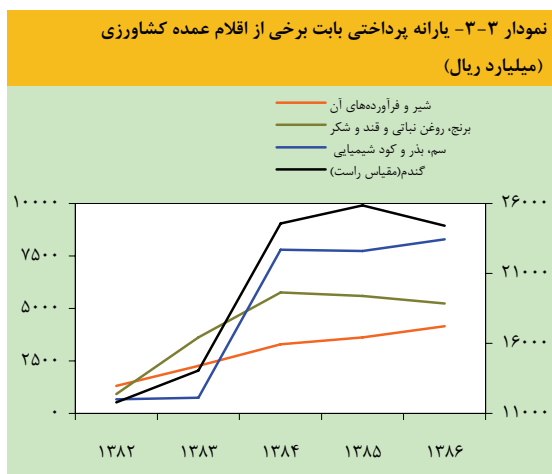
ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان

پرداختی در سال مورد بررسی در مقایسه با سال ۱۳۸۵ به ترتیب ۶۷/۳ و ۶/۵ درصد کاهش داشت. در مقابل، یارانه پرداختی به گروه «شیر و فرآورده‌های آن» به علت اجرای طرح توزیع شیر در مدارس کل کشور با ۱۴/۸ درصد افزایش مواجه شد.

۳-۶- سرمایه‌گذاری دولت

در سال ۱۳۸۶، عملکرد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای- ملی دولت برای توسعه کشاورزی و منابع طبیعی و منابع آب با احتساب برنامه تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی حدود ۱۷/۷ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به سال گذشته ۲۱/۳ درصد افزایش داشت. بدین ترتیب، از مجموع رقم مصوب اعتبارات ملی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصول مزبور در قانون بودجه کل کشور (به میزان ۲۴/۳ هزار میلیارد ریال)، حدود ۷۲/۸ درصد تحقق یافت.

اعتبارات پرداخت شده بابت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل کشاورزی و منابع طبیعی حدود ۳/۴ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۱۳/۸ درصد افزایش داشت. در این سال برنامه ساماندهی اراضی کشاورزی با ۳۱/۳ درصد، بیشترین سهم از اعتبارات فصل کشاورزی و منابع طبیعی را به خود اختصاص داد.

در سال مورد بررسی، یارانه پرداختی بابت گندم با ۵/۶ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۲۴/۴ هزار میلیارد ریال رسید، لیکن همانند سال‌های قبل، بیشترین سهم از کل یارانه پرداختی (۴۴/۶ درصد) را به خود اختصاص داد. سهم گروه‌های «سهم، بذر و کود شیمیایی» و «برنج، روغن نباتی و قند و شکر» از کل یارانه کالاهای پرداختی کشور به ترتیب ۱۵/۲ و ۹/۶ درصد و سهم گروه «شیر و فرآورده‌های آن» ۷/۶ درصد بود. در سال ۱۳۸۶، یارانه پرداختی به گروه «واکسن و داروهای دامی» و «برنج، روغن نباتی و قند و شکر» نیز با کاهش مواجه شد، به طوری که یارانه

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۶

سال‌های گذشته، برنامه تامین و عرضه آب (شامل طرح‌های مختلف سدسازی، شبکه‌های آبیاری و زهکشی و آبرسانی به شهرها و صنایع در سطح کشور) از بیشترین سهم (به میزان ۷۵/۹ درصد) برخوردار بود.

اعتبارات ملی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای تامین و توسعه منابع و تاسیسات آب در سال ۱۳۸۶ با ۲۳/۲ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۱۴/۳ هزار میلیارد ریال رسید. همانند

جدول ۳-۷- عملکرد اعتبارات ملی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای توسعه کشاورزی و منابع طبیعی و منابع آب

(میلیارد ریال)

سال	درصد تغییر	سهم (درصد)		۱۳۸۶	
		۱۳۸۵	۱۳۸۶	مبلغ مصوب	درصد تحقق
کشاورزی و منابع طبیعی	۱۳/۸	۲۰/۲	۱۹/۰	۴۷۰۸/۸	۷۱/۳
منابع آب	۲۳/۲	۷۹/۸	۸۱/۰	۱۹۵۵۷/۰	۷۳/۲
کل	۲۱/۳	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۴۲۶۵/۸	۷۲/۸

مناخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی و قانون بودجه سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ کل کشور

۳-۷- تسهیلات بانکی

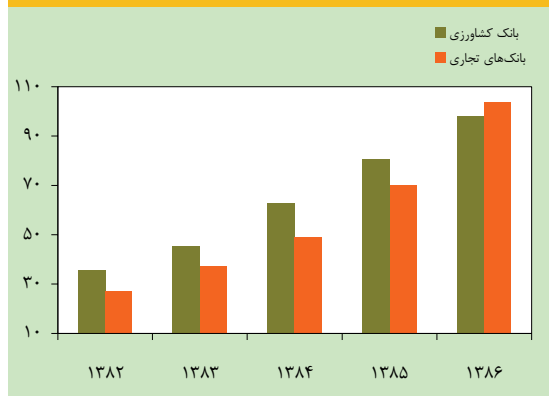
به بخش‌های دولتی و غیردولتی کشاورزی با ۲۳/۴ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۱۰۰/۱ هزار میلیارد ریال رسید.

در سال ۱۳۸۶، عملکرد بانک‌ها و موسسات اعتباری در بخش کشاورزی قابل توجه بود؛ به طوری که مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری به بخش‌های دولتی و غیردولتی کشاورزی با ۳۶/۲ درصد رشد به ۲۰۸/۶ هزار میلیارد ریال بالغ شد. از این میزان، سهم مانده تسهیلات بخش غیردولتی ۹۶/۹ درصد (۲۰۲ هزار میلیارد ریال) بود.

در پایان اسفند ۱۳۸۶، مانده تسهیلات اعطایی بانک‌های تجاری به بخش کشاورزی به حدود ۱۰۸/۳ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل ۵۰/۵ درصد افزایش داشت. همچنین، مانده تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی

نمودار ۳-۴- مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها به بخش کشاورزی

(هزار میلیارد ریال)

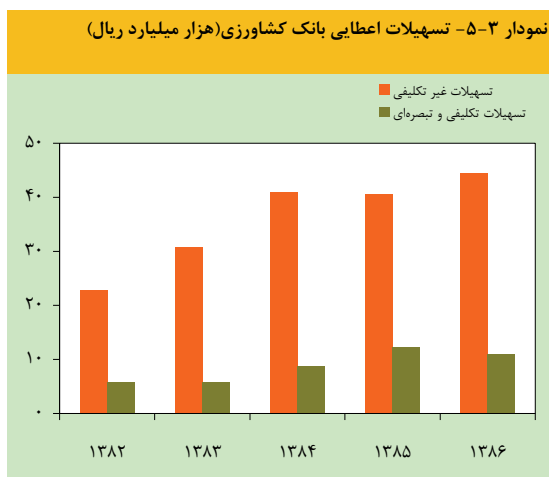
جدول ۳-۸- مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری به بخش غیردولتی و دولتی کشاورزی (۱)

(میلیارد ریال)

بخش	پایان سال		درصد تغییر	سهم (درصد)	
	۱۳۸۵	۱۳۸۶		۱۳۸۵	۱۳۸۶
بخش غیردولتی	۱۵۱۳۳۳/۴	۲۰۲۰۳۳/۴	۳۳/۵	۹۸/۸	۹۶/۹
بانک‌های تجاری	۷۰۳۳۴/۲	۱۰۳۶۷۵/۰	۴۷/۴	۴۵/۹	۴۹/۷
بانک کشاورزی	۸۰۹۴۴/۴	۹۸۱۹۳/۹	۲۱/۳	۵۲/۹	۴۷/۱
بانک‌ها و موسسات اعتباری غیردولتی	۵۴/۸	۱۶۴/۵	۲۰۰/۲	۰/۰	۰/۱
بخش دولتی	۱۷۸۵/۸	۶۵۱۷/۶	۲۶۵/۰	۱/۲	۳/۱
بانک‌های تجاری	۱۶۵۱/۳	۴۶۵۵/۴	۱۸۱/۹	۱/۱	۲/۲
بانک کشاورزی	۱۳۴/۵	۱۸۶۲/۲	⊞	۰/۱	۰/۹
جمع کل	۱۵۳۱۱۹/۲	۲۰۸۵۵۱/۰	۳۶/۲	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

۱- بدون احتساب سود و درآمد سال‌های آتی می‌باشد.

در سال ۱۳۸۶، تسهیلات غیر تکلیفی اعطایی بانک کشاورزی ۹/۴ درصد افزایش یافت. بررسی ترکیب پرداخت‌های مزبور از نظر نوع مصرف نشان می‌دهد که همانند سال‌های گذشته، پرداخت‌های بانک بابت فعالیت زراعت بالاترین سهم (۳۶/۵ درصد) از کل تسهیلات غیر تکلیفی را به خود اختصاص داد و با ۲۴ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۱۶/۲ هزار میلیارد ریال رسید. در این سال علی‌رغم اینکه تسهیلات اعطایی به دامداری و دامپروری با ۱۲/۴ درصد کاهش همراه بود، اما پس از زراعت، بیشترین سهم از تسهیلات پرداختی به این فعالیت (۲۲/۳ درصد) اختصاص داشت. همچنین، بیشترین میزان کاهش در پرداخت تسهیلات برحسب نوع فعالیت مربوط به فعالیت پرورش زنبور عسل و کرم ابریشم (به میزان ۴۹/۷ درصد) بود. در سال ۱۳۸۶، تسهیلات پرداختی بانک کشاورزی به فعالیت قالی‌بافی و صنایع دستی با ۸۲/۱ درصد افزایش، بیشترین رشد را دارا بود.

بررسی تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی برحسب مدت زمان بازپرداخت نشان می‌دهد که در سال ۱۳۸۶ همانند سال‌های گذشته، بیشترین میزان تسهیلات اعطایی (۲۶/۲ هزار میلیارد ریال) به صورت کوتاه‌مدت بود، لیکن مقدار آن نسبت به

بدین ترتیب، سهم بانک‌های تجاری از کل مانده تسهیلات اعطایی به بخش دولتی و غیردولتی کشاورزی از ۴۷ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۵۱/۹ درصد در سال ۱۳۸۶ افزایش یافت. این در حالی است که سهم مانده تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی از کل تسهیلات اعطایی به بخش کشاورزی همانند سال قبل کاهش داشت. در این سال مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیردولتی به بخش کشاورزی نیز به ۱۶۴/۵ میلیارد ریال رسید که نسبت به پایان سال قبل از رشد قابل ملاحظه ۲۰۰/۲ درصد برخوردار بود.

براساس گزارش بانک کشاورزی در سال مورد بررسی، این بانک در مجموع ۵۵/۴ هزار میلیارد ریال در قالب تسهیلات تکلیفی و غیر تکلیفی و وجوه اداره شده به کشاورزان پرداخت نمود که ۴/۷ درصد نسبت به سال قبل افزایش داشت. از کل تسهیلات پرداختی توسط بانک کشاورزی ۸۰/۳ درصد (۴۴/۵ هزار میلیارد ریال) در قالب تسهیلات غیر تکلیفی و مابقی (۱۹/۷ درصد) در قالب تسهیلات تکلیفی، وجوه اداره شده و قراردادهای پرداخت شد. سهم‌های مزبور در سال گذشته به ترتیب ۷۶/۸ و ۲۳/۲ درصد بود.

ترکیب تسهیلات پرداختی بانک کشاورزی برحسب عقود اسلامی در سال ۱۳۸۶ نشان‌دهنده سهم بالای فروش اقساطی در میان سایر عقود است. در این سال ۲۶/۵ هزار میلیارد ریال تسهیلات در قالب عقد فروش اقساطی پرداخت شد که ۴۷/۸ درصد از کل تسهیلات را به خود اختصاص داد و نسبت به عملکرد سال ۱۳۸۵ از ۱۵/۴ درصد افزایش برخوردار گردید. در این سال بالاترین رشد تسهیلات پرداختی در قالب عقد جعاله بود که با ۸۴/۳ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۱۳۹/۹ میلیارد ریال رسید. در مقابل، تسهیلات پرداختی در قالب عقود قرض‌الحسنه، مشارکت مدنی، سلف، اجاره به شرط تملیک و خرید دین با کاهش مواجه بودند.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۶

درصد) کاهش داشت. در مقابل، سهم تسهیلات با بازپرداخت میان مدت و بلندمدت افزایش یافت که در این میان، افزایش سهم تسهیلات بلندمدت بیشتر بود.

سال قبل ۵/۹ درصد کاهش یافت. سهم تسهیلات با بازپرداخت کوتاه مدت از مجموع تسهیلات تکلیفی و غیر تکلیفی ۴۷/۲ درصد بود که در مقایسه با سهم مزبور در سال قبل (۵۲/۵)

جدول ۳-۹- تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی برحسب مدت زمان بازپرداخت

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)	سهم (درصد)	درصد تغییر	سال		
			۱۳۸۵ ▲	۱۳۸۶ □	
۴۷/۲	۵۲/۵	-۵/۹	۲۶۱۶۱/۹	۲۷۸۰۴/۱	کوتاه مدت
۳۸/۱	۳۶/۷	۱/۷	۲۱۱۱۰/۶	۱۹۴۲۰/۷	میان مدت
۱۴/۷	۱۰/۸	۴۲/۹	۸۱۴۱/۰	۵۶۹۶/۰	بلندمدت
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴/۷	۵۵۴۱۳/۵	۵۲۹۲۰/۷	کل

ماخذ: بانک کشاورزی

۳-۸- بیمه محصولات کشاورزی

حدود ۳۷ میلیون قطعه طیور و ۱۷۸۱/۵ هزار متر مربع از مراکز پرورش آبزیان آسیب دید و صندوق بیمه به این خسارت دیدگان در مجموع ۶۶۶/۱ میلیارد ریال غرامت پرداخت کرد که در مقایسه با سال قبل حدود ۲/۷ درصد کاهش داشت. در این سال همچنین ۱۹۳۰/۸ هزار هکتار از اراضی منابع طبیعی (عملیات اصلاحی مراتع، طرح‌های مرتع‌داری، جنگلداری و آبخیزداری) تحت پوشش بیمه قرار گرفت. از این میزان اراضی بیمه شده، حدود ۴۹۷/۴ هزار هکتار خسارت دید و صندوق بیمه ۲/۶ میلیارد ریال غرامت به خسارت دیدگان مذکور پرداخت کرد. مجموع خسارت پرداختی توسط صندوق بیمه محصولات کشاورزی در سال زراعی ۸۶-۱۳۸۵ حدود ۲۳۲۶/۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال زراعی قبل به میزان ۲۴/۴ درصد کاهش داشت.

براساس گزارش صندوق بیمه محصولات کشاورزی، در سال زراعی ۸۶-۱۳۸۵، حدود ۵۳۹۶/۶ هزار هکتار از اراضی زیر کشت ۳۶ محصول زراعی و باغی در برابر زیان‌های ناشی از عوامل قهری و طبیعی تحت پوشش بیمه این صندوق قرار گرفت. وسعت اراضی تحت پوشش نسبت به سال قبل ۵/۴ درصد کاهش داشت. از مجموع اراضی زراعی و باغی بیمه شده، حدود ۱۵۴۸/۳ هزار هکتار دچار خسارت شد و صندوق بیمه بابت آن ۱۶۵۷/۹ میلیارد ریال غرامت پرداخت نمود که در مقایسه با رقم سال قبل ۳۰/۵ درصد کاهش دارد.

در سال زراعی مورد بررسی، تعداد ۱۱/۴ میلیون واحد دام، حدود ۵۱۳/۴ میلیون قطعه طیور و ۴۰/۵ میلیون متر مربع مرکز پرورش آبزیان نیز تحت پوشش صندوق بیمه محصولات کشاورزی قرار گرفت. از این مقدار، تعداد ۱۱۰۹/۸ هزار واحد دام،

جدول ۳-۱۰- اراضی زراعی و باغی بیمه شده و خسارت پرداخت شده به کشاورزان

سختی پرداختی (میلیارد ریال)	سهم (درصد)	درصد تغییر	سطح اراضی خسارت دیده (هزار هکتار)		سهم (درصد)	درصد تغییر	سطح اراضی بیمه شده (هزار هکتار)			
			۱۳۸۵ ▲	۱۳۸۶ □			۱۳۸۵ ▲	۱۳۸۶ □		
۴۳۳/۹	۷۰/۸/۱	۶۱/۷	-۴۶/۸	۹۵۵/۲	۱۷۹۶/۷	۶۹/۹	-۲/۵	۳۷۷۰/۸	۳۸۶۸/۰	گندم
۷۸/۰	۲۸۷/۸	۲/۸	-۶۴/۳	۴۳/۰	۱۲۰/۳	۳/۳	-۱۱/۲	۱۷۷/۱	۱۹۹/۴	برنج
۱۳/۰	۱۳/۴	۰/۶	-۳/۷	۱۰/۰	۱۰/۴	۰/۶	-۲۳/۳	۳۰/۷	۴۰/۰	پنبه
۲۰/۱	۴۴/۳	۰/۵	-۶۵/۷	۸/۲	۲۳/۸	۱/۹	-۳۷/۱	۱۰۲/۸	۱۶۳/۶	چغندر قند
۵۵/۶	۸۲/۸	۸/۲	-۴۳/۴	۱۲۷/۳	۲۲۵/۰	۷/۷	-۷/۱	۴۱۵/۲	۴۴۷/۰	جو
۱۳۰/۷	۱۷۸/۸	۴/۱	-۲۳/۶	۶۳/۲	۸۲/۷	۱/۴	-۲۷/۰	۷۷/۱	۱۰۵/۵	پسته
۹۲۶/۶	۱۰۶۸/۷	۲۲/۱	-۲۰/۲	۳۴۱/۴	۴۲۸/۱	۱۵/۳	-۶/۹	۸۲۳/۱	۸۸۳/۸	سایر
۱۶۵۷/۹	۲۳۸۳/۸	۱۰۰/۰	-۴۲/۴	۱۵۴۸/۳	۲۶۸۷/۰	۱۰۰/۰	-۵/۴	۵۳۹۶/۶	۵۷۰۷/۳	جمع

ماخذ: صندوق بیمه محصولات کشاورزی

۳-۹- عملکرد شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی روستایی،

زنان و کشاورزی

در سال ۱۳۸۶، تعداد اتحادیه‌های روستایی و کشاورزی شهرستان و شرکت‌های عضو به ترتیب به ۳۶۵ و ۴۰۱۱ رسید که در مقایسه با ارقام مشابه سال قبل به ترتیب ۶/۱ و ۳/۹ درصد رشد نشان می‌دهد.

۳-۱۰- بازرگانی خارجی در بخش کشاورزی

۳-۱۰-۱- صادرات

براساس آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۸۶، مقدار ۴۲۶۳/۷ هزار تن محصولات مختلف کشاورزی به ارزش ۳۶۶۰/۹ میلیون دلار به خارج از کشور صادر شد که از لحاظ وزن و ارزش به ترتیب ۳۳/۸ و ۱۹/۸ درصد نسبت به سال قبل افزایش داشت. در این سال صادرات کالاهای کشاورزی ۱۳/۳ درصد از وزن و ۲۳/۹ درصد از ارزش کل صادرات غیر نفتی را به خود اختصاص دادند که در مقایسه با ارقام مشابه سال گذشته (به ترتیب ۱۱/۵ و ۲۳/۷ درصد) نشان‌دهنده افزایش سهم صادرات کالاهای کشاورزی و صنایع تبدیلی می‌باشد.

در بین گروه‌های مختلف کالاهای کشاورزی، صادرات محصولات دامی با ۳۶/۸ درصد افزایش در ارزش و صادرات محصولات نباتی با ۵۶/۵ درصد افزایش در وزن، بیشترین رشد را نسبت به سال گذشته داشتند. در این سال صادرات خشکبار با سهمی معادل ۴۳ درصد و محصولات نباتی با سهمی معادل ۵۷/۶ درصد به ترتیب بالاترین سهم از نظر ارزش و وزن را در بین صادرات محصولات کشاورزی دارا بودند. شایان ذکر است که کلیه زیرگروه‌های اصلی بخش کشاورزی در سال مورد بررسی از نظر وزن و ارزش صادرات با رشد مواجه بودند، لیکن در میان زیرگروه‌های فرعی، صادرات محصولات زعفران، تخم‌مرغ و میگو کاهش زیادی داشت. در سال ۱۳۸۶، میانگین ارزش هر تن کالای کشاورزی صادر شده با ۱۰/۵ درصد کاهش نسبت به سال قبل به ۸۵۸/۶ دلار رسید.

براساس گزارش سازمان مرکزی تعاون روستایی، تا پایان سال ۱۳۸۶ در مجموع ۵۳۰۹ شرکت تعاونی روستایی، زنان و کشاورزی در کشور فعال بودند. شرکت‌های مزبور حدود ۵/۶ میلیون نفر از روستاییان را تحت پوشش خود قرار داده و از نظر تعداد و اعضا در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۳ و ۰/۳ درصد افزایش داشت.

جدول ۳-۱۱- وضعیت شرکت‌های تعاونی روستایی، زنان و کشاورزی

درصد تغییر	سال		شرکت‌ها
	۱۳۸۶	۱۳۸۵	
○			تعداد
	۳/۰	۵۳۰۹	۵۱۵۴
	۰/۳	۵۶۴۸	۵۶۳۱
	۱۸/۵	۱۱۳۳	۹۵۷
	-۳۳/۴	۲۳۶	۳۵۵
			تعداد اعضا (هزار نفر)
			میزان سرمایه (میلیارد ریال)
			میزان وام پرداختی (میلیارد ریال)
			تعداد
	۶/۱	۳۶۵	۳۴۴
	۳/۹	۴۰۱۱	۳۸۶۰
	۹/۸	۲۹۸	۲۷۱
	-۱۵/۰	۱۵۸	۱۸۶

مآخذ: سازمان مرکزی تعاون روستایی

در سال مورد بررسی، شرکت‌های تعاونی روستایی ۲۸۳۸/۴ هزار تن انواع محصولات کشاورزی به ارزش ۱۵۴۳/۸ میلیارد ریال را با قیمت‌های تضمینی خریداری کردند که از لحاظ مقدار و ارزش به ترتیب با ۲۵/۸ و ۸۲/۱ درصد کاهش نسبت به سال قبل مواجه بود. دلیل اصلی کاهش عملکرد این شرکت‌ها، کاهش میزان خرید تضمینی گندم در این سال بود. علاوه بر این، میزان وام پرداختی توسط شرکت‌های تعاونی روستایی، زنان و کشاورزی و همچنین اتحادیه‌های مرتبط به ترتیب ۲۳۶ و ۱۵۸ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل کاهش قابل ملاحظه‌ای به ترتیب به میزان ۳۳/۴ و ۱۵ درصد داشت.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۶

(ارزش: میلیون دلار) **جدول ۳-۱۲- صادرات محصولات کشاورزی** (وزن: هزار تن)

درصد تغییر		۱۳۸۶		۱۳۸۵	
وزن	ارزش	وزن	ارزش	وزن	ارزش
۳/۶	۱۵/۸	۵۱۲/۶	۱۵۷۴/۲	۴۹۴/۸	۱۳۵۹/۸
۵۶/۵	۲۳/۲	۲۴۵۵/۶	۸۳۸/۶	۱۵۶۹/۴	۶۸۰/۵
۵۲/۲	۳۶/۸	۲۳۱/۳	۴۸۴/۵	۱۵۱/۹	۳۵۴/۲
۶/۲	۱/۸	۳۰/۸	۵۷/۷	۲۹/۰	۵۶/۷
۹/۸	۱۶/۸	۱۰۳۳/۴	۷۰۵/۸	۹۴۱/۴	۶۰۴/۲
۳۳/۸	۱۹/۸	۴۲۶۳/۷	۳۶۶۰/۹	۳۱۸۶/۶	۳۰۵۵/۵
۱۵/۷	۱/۲	۱۳/۳	۲۳/۹	۱۱/۵	۲۳/۷

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور - گمرک جمهوری اسلامی ایران

۳-۱۰-۲- واردات

درصد رشد در ارزش و ۵۴/۲ درصد رشد در وزن مواجه شد، اما واردات شکر به میزان زیادی کاهش یافت. بررسی سهم و ترکیب زیرگروه‌های محصولات کشاورزی وارداتی نشان می‌دهد که در میان کالاهای اساسی، کالای قند و شکر با سهمی معادل ۱۱/۳ درصد، بیشترین مقدار واردات را داشته و سهم کالای برنج از مقدار واردات کالاهای کشاورزی نیز ۹/۸ درصد بوده است. به دلیل کاهش قیمت قند و شکر و در مقابل، افزایش قیمت برنج در بازارهای جهانی، سهم هر دو محصول از ارزش کالاهای وارداتی یکسان (به میزان ۷/۹ درصد) بوده است.

در سال ۱۳۸۶، به دلیل فزونی تقاضا و افزایش قیمت، واردات گوشت مرغ به میزان قابل توجهی افزایش یافت؛ به گونه‌ای که واردات گوشت مرغ در سال مورد بررسی، نسبت به سال قبل از نظر وزن بیش از ۵۸ برابر و از نظر ارزش حدود ۶۳ برابر گردید.

مطابق آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۸۶، حدود ۱۰/۹ میلیون تن محصولات مختلف کشاورزی به ارزش ۵/۴ میلیارد دلار وارد کشور شد که در مقایسه با سال قبل از نظر وزن ۱۵/۲ درصد کاهش و از نظر ارزش ۱۰/۴ درصد افزایش داشت. واردات کالاهای مذکور ۲۶/۱ درصد از وزن و ۱۱/۲ درصد از ارزش کل کالاهای وارداتی به کشور را تشکیل می‌داد که در مقایسه با نسبت‌های سال قبل کاهش یافت. در سال مورد بررسی، میانگین ارزش هر تن کالای کشاورزی وارداتی ۴۹۶/۴ دلار بود که نسبت به رقم مشابه سال گذشته (۳۸۱/۲ دلار) ۳۰/۲ درصد افزایش نشان می‌دهد.

واردات گندم در سال ۱۳۸۶ معادل ۱۸۹/۳ هزار تن بود که در مقایسه با سال قبل کاهش چشمگیری داشت. واردات جو نیز از نظر وزن و ارزش در این سال به ترتیب ۴۶/۷ و ۱۰/۳ درصد کاهش یافت. همچنین، واردات چای با ۵۸

(ارزش: میلیون دلار) **جدول ۳-۱۳- واردات محصولات کشاورزی** (وزن: هزار تن)

درصد تغییر		۱۳۸۶		۱۳۸۵	
وزن	ارزش	وزن	ارزش	وزن	ارزش
-۸۳/۶	-۸۲/۱	۱۸۹/۳	۳۴/۱	۱۱۵۵/۵	۱۹۰/۱
-۴۶/۷	-۱۰/۳	۱۹۹/۹	۶۹/۵	۳۷۵/۰	۷۷/۵
-۱۲/۶	۶/۱	۱۰۶۷/۲	۴۲۹/۲	۱۲۲۰/۷	۴۰۴/۵
۵۴/۲	۵۸/۰	۴۹/۶	۱۱۳/۰	۳/۲	۷۱/۵
-۵۱/۱	-۵۷/۸	۱۲۳۶/۲	۴۲۸/۹	۲۵۲۶/۲	۱۰۱۷/۵
۲۴/۳	۳۶/۹	۶۵/۳	۱۸۳/۳	۵۲/۵	۱۳۳/۹
۵۶/۴	۵۶/۷	۲۴/۸	۲۳/۱	۱۵/۹	۱۴/۷
۷/۴	۳۶/۲	۳۲/۷	۵۴/۹	۰/۶	۰/۹
		۸۰۳۲/۷	۴۰۷۴/۲	۷۴۷۹/۶	۲۹۹۱/۱
-۱۵/۲	۱۰/۴	۱۰۸۹۷/۷	۵۴۱۰/۱	۱۲۸۵۸/۱	۴۹۰۱/۷
-۱۱/۶	-۵/۴	۲۶/۱	۱۱/۲	۲۹/۶	۱۱/۸

ماخذ: آمار بازرگانی خارجی کشور - گمرک جمهوری اسلامی ایران

فصل ۳ کشاورزی

شایان ذکر است متوسط ارزش هر تن محصول صادراتی بخش کشاورزی در سال ۱۳۸۶ با ۱۰/۵ درصد کاهش نسبت به رقم مشابه سال قبل به ۸۵۸/۶ دلار رسید. همچنین، متوسط ارزش هر تن محصول کشاورزی وارداتی ۴۹۶/۴ دلار بود که در مقایسه با رقم سال قبل ۳۰/۲ درصد رشد داشت. افزایش قیمت جهانی برخی محصولات کشاورزی دلیل اصلی این افزایش بود. بدین ترتیب، رابطه مبادله بخش کشاورزی از ۲/۵ در سال ۱۳۸۵ به ۱/۷ در سال ۱۳۸۶ رسید که نشان‌دهنده کاهش ۳۱/۲ درصدی آن به زیان محصولات صادراتی بخش کشاورزی می‌باشد.

بررسی وضعیت صادرات و واردات محصولات کشاورزی نشان می‌دهد که در سال ۱۳۸۶، تراز بازرگانی این بخش همانند سال قبل با کسری مواجه بود، اما از میزان آن کاسته شد. در سال مورد بررسی، کسری تراز بازرگانی محصولات کشاورزی به حدود ۱/۷ میلیارد دلار رسید که نسبت به سال قبل اندکی بهبود یافت. افزایش میزان رشد ارزش صادرات در مقابل واردات از دلایل اصلی کاهش کسری تراز بازرگانی کالاهای کشاورزی در این سال بود.

جدول ۳-۱۵- وضعیت رابطه مبادله بخش کشاورزی

(دلاراتن)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۸۶	۱۳۸۵	
-۱۰/۵	۸۵۸/۶	۹۵۸/۹	ارزش واحد صادرات
۳۰/۲	۴۹۶/۴	۳۸۱/۲	ارزش واحد واردات
-۳۱/۲	۱/۷	۲/۵	رابطه مبادله

جدول ۳-۱۴- تراز بازرگانی محصولات کشاورزی

(میلیون دلار)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۸۶	۱۳۸۵	
۱۹/۸	۳۶۶۰/۹	۳۰۵۵/۵	صادرات
۱۰/۴	۵۴۱۰/۱	۴۹۰۱/۷	واردات
-۵/۳	-۱۷۴۹/۲	-۱۸۴۶/۲	تراز بازرگانی